

« remus, quoniam abscedet torpor qui nunc est, et revertetur
 « devotio, et iam non erit opus nobis ut trahamur, quippe odore
 « excitatis ut sponte curramus. Nunc vero interim *trahe me post*
 « *te*. Videsne illum qui in spiritu ambulat, nequaquam perma-
 « nere in uno statu, nec eadem semper facilitate proficere, et
 « quod non sit in homine via eius, sed quemadmodum ei Spi-
 « ritus moderator prout vult dispensat, nunc segnius, nunc ala-
 « crius, quae retro sunt obliisci, et ad anteriora sese extendere?
 « Puto quod hoc ipsum si attenditis, vestra vobis experientia
 « intus respondet quod ego foris loquor. Ergo cum te torpore,
 « acedia, vel taedio affici sentis, noli propterea diffidere aut desi-
 « stere a studio spirituali, sed iuvantis require manum, trahi te
 « obsecrans sponsae exemplo, donec denuo suscitante gratia
 « factus promptior alacriorque, curras et dicas: *Viam mandato-*
 « *rum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum...* Denique ne dixeris
 « in abundantia tua: *Non movebor in aeternum*, ne etiam illud
 « quod sequitur dicere cum gemitu quidem cogaris: *Avertisti*
 « *faciem tuam a me*, et *factus sum conturbatus.....* Ergo in die
 « virtutis tuae noli esse securus, sed clama ad Deum cum Pro-
 « pheta, et dic: *Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.*
 « Porro in tempore temptationis consolare, et dic cum sponsa:
 « *Trahe me post te, in odorem unguentorum tuorum curremus*. Sic
 « eris inter adversa et prospera mutabilium temporum tenens
 « quamdam aeternitatis imaginem, benedicens Dominum in omni
 « tempore, proindeque vindicans tibi etiam in huius nutabundi
 « saeculi dubiis eventibus certisque defectibus, perennis quodam-
 « modo incommutabilitatis statum, dum te cooperis reformare in
 « insigne illud antiquum similitudinis aeterni Dei, apud quem
 « non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio ». Caeterum
 impulsus ille qui a Spiritu est, multiplicibus modis datur, etiam
 secundum communes atque ordinarias gratiae leges. Quandoque
 enim maxime afficit interiorem sensum, sicut in iis motionibus
 quas speciali titulo visitationes Dei auctores vocant. *Quando cor*
nostrum visitas, inquit auctor Imitationis Christi, *tunc lucet ei*
veritas, mundi vilescit vanitas, et intus fervet charitas. De repente
 aliquid tibi intus illucescit, supervenit quidam gustus rerum cae-

lestium, insolita persuasio de fragilitate et inanitate eorum quae
 in mundo sunt, nescio quae suavitas delapsa a supernis, quasi
 quaedam mica cadens de mensa divitum seu beatorum, id demum
 quod vocat Ioannes manna absconditum animae peregrinanti in
 deserto huius viae immissum: tunc est consolatio Spiritus Sancti,
 et favorabilis aura inflans vela navicellae. Non tamen oportet ut
 spirituales instinctus semper sint cum tanto sensu interiori. Sae-
 piissime enim sese immiscent cogitationibus ordinariis, absque
 peculiari illa suavitate quam confert Spiritus Sanctus prout novit
 expedire. Semper tamen dant quo possit iustus in naufragoso
 mari rectum tenere iter, multiplices vitare scopulos, et ad portum
 pervenire.

Et de necessitate quidem motionum sive instinctuum gratiae
 hactenus satis. Qua autem ratione ad huiusmodi motiones per-
 ficiant nos dona Spiritus Sancti, iam superest declarandum.

§ 2.

Instinctus Spiritus Sancti duplíciter considerari potest: vel
 secundum se, vel secundum suum effectum. Si secundum se con-
 sideretur, est specialis motio in intellectu vel voluntate recepta,
 per quam facultas praedeterminatur ad actum indeliberatum spi-
 ritualis illuminationis vel spiritualis affectus. Si consideretur
 secundum suum effectum, sic nihil aliud est quam ille idem in-
 deliberatus actus qui dicitur esse in nobis sine nobis: sine nobis
 quidem, quatenus minime procedit ex determinatione liberi nostri
 arbitrii; in nobis tamen et a nobis, tanquam a vitali principio
 sub praedeterminatione motionis divinae ipsum elicente. Oportet
 igitur facultatem nostram esse in potentia tum ad recipiendum
 supernaturalem instinctum, tum ad eliciendum actum ad quem
 praedeterminat instinctus, quanquam haec duo, ratione quidem
 distincta, secundum rem idem sint.

Porro potentia illa in duplice iterum statu consideratur. Primo
 est potentia nuda, quam pure obedientiale recte appellares, cum
 scilicet facultas speciali habitu caret, quo sit positive disposita
 ad hoc ut instinctu supernaturali moveatur. Et tunc nihil exi-

gentiae est in homine ad receptionem motionis spiritualis. Tunc etiam, si eiusmodi motio nihilominus detur, non connaturaliter recipitur, id est non tanquam in subiecto coaptato motioni, quod ex sibi propriis iam propendat in eam partem in quam fert et rapit impulsio. Secundo est potentia positive habilitata per habitus donorum de quibus nunc loquimur: quorum formalis effectus est iustare et veluti adaptare facultates ad Spiritum Sanctum ut ad proprium motorem, in quacumque differentia seu genere spiritualium motionum. Ex quo fit ut homini instructo huiusmodi habitibus, debitae iam sint spirituales inspirationes, et quidem de lege constanti atque ordinaria. Fit etiam ut superni instinctus iam recipientur tanquam in mobili appropriato, subintrando cum ea connaturalitate et familiari persuasibilitate quae non potest abesse ubi Spiritui moventi similis est animae dispositio⁽¹⁾. Proinde sic se habent dona ad actus qui eliciuntur ex recepta suggestione Spiritus Sancti, sicut se habent infusae virtutes ad actus salutares qui fiunt ex deliberatione nostri arbitrii, pro quanto scilicet virtus infusa efficit animam connaturale principium actuum salutarium, donum vero connaturale receptivum divinorum instinctum.

Non ergo sic intelligenda sunt quae de donis nunc dicuntur, quasi illustrationes et inspirationes gratiae in iis solis esse possent qui donorum habitibus sunt ornati; nam sicut ante infusionem virtutum dantur liberi actus supernaturales, ita et ante infusionem donorum spirituales motiones. Et re quidem vera, dona sunt gratiae habituali inseparabiliter annexa, cum per illa com-

(1) Huc aliquo modo facit quod dicitur in regulis pro discretione spirituum: « Eorum qui promovent in bono salutis, animis se insinuat uterque spiritus (bonus et malus) diverso modo. Bonus quidem leniter, placide, ac suaviter sicut aquae stilla in spongiam illabens; malus vero duriter, implacide, et violenter, cum strepitu quodam sicut imber decidens in petram. Illis autem qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus usuvenit. Cuius sane diversitatis ratio est, quatenus spiritui utrilibet similis est vel dissimilis animae ipsius dispositio. Si enim contraria sibi eam alteruter spiritus invenerit, cum strepitu et pulsu ei se coniungit; si conformem vero, tanquam in propriam et apertam domum subit cum quiete ».

paretur anima ad Spiritum Sanctum ut ad motorem familiarem atque inhabitantem. Unde iis omnino destituantur peccatores, qui tamen inspirationes gratiae sine dubio recipere possunt et recipiunt velut necessarium principium praeparationis ad iustificationem, dicente Tridentino, Sess. 6, can. 3: « Si quis dixerit, sine praeveniente Spiritus Sancti inspiratione hominem credere, spes rare, diligere aut poenitere posse sicut oportet ut ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit ». Sed id demum inter iustum et peccatorem distat, quod iustus praecipue peccatore habet in se habitualia principia exigitiva motionum gratiae, quae etiam habilitant ipsum in ratione mobilis bene dispositi ad omnem impulsum primi motoris ac ductoris mentium in vitam aeternam⁽¹⁾.

Ex dictis intelliges primo, quomodo et quo sensu dona dentur in adiutorium virtutum. Quatenus scilicet actus donorum faciunt quam maxime ad firmandum liberum arbitrium ne deficiat ab operando secundum virtutes, quia sunt quaedam illuminaciones pellentes tenebras animae, et quidam impulsus ad superanda omnis generis impedimenta. — Item intelliges quomodo et quo sensu virtutes theologicae dicantur praeminere donis tanquam eorum radices. Si enim dona perficiunt animam ad hoc ut sit bene mobilis a Spiritu Sancto habitante et familiariter moveante, praesupponunt sane id quo primo anima ei unitur. Prima autem unio est per fidem, spem, et charitatem. Unde virtutes istae sunt natura priores donis, et omnia dona pertinent ad has tres virtutes sicut quaedam earum derivationes, ut dicitur art. 4 huius quaestioonis ad 3um. — Intelliges denique qui fiat ut licet

(1) « Quicumque Spiritu Dei aguntur, id est reguntur sicut a quadam ductore et directore; quod quidem in nobis facit Spiritus, in quantum illuminat nos interius quid facere debeamus... Homo autem spiritualis non solum instruitur a Spiritu Sancto quid agere beat, sed etiam cor eius a Spiritu Sancto movetur; ideo plus intelligendum in eo quod dicitur: *Quicumque Spiritu Dei aguntur*. Illa enim agi dicuntur, qui quodam superiori instinctu moventur... Homo spiritualis non quasi ex motu propriae voluntatis principaliter, sed ex instinctu Spiritus Sancti inclinatur ad aliquid agendum ». S. Thomas, Comm. in Rom. VIII-14.

dona non ad solos actus heroicis sint ordinata, illi tamen actus qui in sublimiori eminent perfectionis gradu, peculiari quadam ratione ad dona referantur. Hoc enim ideo est, quia si virtutes non excitarentur seu adiuvarentur per speciale et familiarem instinctum Spiritus Sancti, nusquam in tantam sublimitatem erumperent, propter tot ac tanta obstacula quae perfecto earum exercitio afferunt et infirmitas carnis et obscuratio intellectus. Et in hoc sensu S. Thomas art. 1 huius quaestio, allata prius auctoritate Philosophi dicentes quod his qui moventur per instinctum divinum non expedit consiliari secundum rationem humam, quia moventur a meliori principio, subdit: « Et hoc est quod quidam dicunt, quod dona perficiunt hominem ad altiores actus quam sint actus virtutum », pro quanto scilicet virtutes separatim accipiuntur ab adiutorio donorum.

THESIS VIII.

Septem numerantur dona partim ad intellectum et partim ad voluntatem pertinentia, quibus duplex competit exercitii modus, ordinarius nempe et extraordinarius, secundum diversitatem multiformis operationis Spiritus Sancti qui ex libero potestatis arbitrio spirat ubi vult, et singulis partitur prout vult.

Divini instinctus de quibus hactenus sermo, ad illustrandam mentem et movendum affectum sunt ordinati; unde necesse est ut correspondentes donorum habitus in intellectu sint et in voluntate. Insuper, ut in superioribus iam praemissum est, duplum contingit animam moveri divinitus, vel secundum communes regulas quae ordini naturali per omnia accommodantur, vel secundum rationes quasdam consuetum ordinem transcendentem. Et ad utrumque modum eadem dona quantum de se est, se extendunt. Duo igitur in praesenti praestanda sunt. Primo oportet exponere distinctivam rationem singulorum donorum sive ad intellectum sive ad voluntatem pertinentium, et deinde

*Las virtudes son para obrar segun las inspiraciones del Espíritu Santo.
Las inspiraciones divinas son 1º para vencer a los enemigos 2º para inclinar la voluntad al bien y salvar a la familia.*

circa extraordinarium modum exercitii eorumdem nonnulla insinuare. Dico autem insinuare potius quam explanare, ne in mysticae theologiae campum profanam falcem mittere videamur.

§ I.

I. De donis ad intellectum pertinentibus. — Dona ista sunt numero quatuor, et primo occurrit donum *intellectus*, quod iuxta etymon vocis *intelligere*, id est legere intus, ad penetrationem veritatis fidei ordinatur. Penetratur autem veritas fidei dupliciter. Uno modo quantum ad credibilitatem articulorum, alio modo quantum ad substantiam eorumdem. Quantum ad credibilitatem quidem, cum mens videt esse eis firmissime adhaerendum, et a tanta adhaesionis firmitate minime recedendum propter ea quae in contrarium exterius apparent vel apparere possunt. Quantum ad substantiam vero, prout possibile est durante statu viae, cum percipit revelatas mysteriorum rationes, necnon et connexiones, analogias, consequentias, multiplicesque convenientias. Et quamvis ad haec omnia per studium vel doctrinam ab aliis hominibus acceptam pateat accessus, altiori tamen et longe salubriori modo per operationem doni sub instinctu Spiritus Sancti. Quo fit ut quandoque inveniantur rudes et illitterati homines, magis quam theologorum doctissimi, in fide radicati et illuminati, de quibus accipitur illud Imitationis Christi l. 3, c. 43: « Ego sum qui clariorem intelligentiam parvulis tribuo quam ab homine possit edoceri. Ego sum qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures aeternae veritatis capiat rationes quam si decem annis studiisset in scholis ». Itaque per donum intellectus disponimur ad spirituales suggestiones quae sunt in intuitionem veritatis.

Sed praeter intuitionem veritatis, est et iudicium de veritate ex quodam gustu et sapore ipsius. « Hoc ergo iudicium, inquit S. Thomas (¹), quantum ad res divinas, pertinet ad donum sapientiae; quantum vero ad res creatas, pertinet ad donum scientiae; quantum vero ad applicationem ad singularia opera,

(¹) In 2-2, Q. 8, a. 6.